

גוט שבת GutSábész

21. évfolyam 35. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 19:49 • ה' אייר תשע"ט • 2019. 5. 10. • פרשת קדושים • Szombat kimenetele: 21:04

Izrael tűz alatt – mit tehetünk a Szentföld biztonságáért?

A múlt heti sábesz információtól elzárt, békés szigete megvédett bennünket pár órán át attól, hogy szembesülnünk kelljen vele: Izraelt ismét rakétákkal támadják a Gázai övezet uraló Hámász és Iszlám dzsihád terroristái. De Dél-Izraelben élők nem élvezhették a szombati pihenés áldását, nem töltődhetek fel az új hétre az erőt adó nyugalommal – pedig mindenkinél nagyobb szükségük volt az erejükre, amikor a fejük fölött záporozó rakéták elől menekültek az óvóhelyekre.

A kétnapos támadásban körülbelül 650 rakétát indítottak a terroristák civil célpontok felé, és bár a Vaskupola rengeteget rakétát „elcsípett” a levegőben, sok volt így is a célt ért lövedék. A támadásban négy ember meghalt, rengeteg a sebesült és hatalmas

az anyagi kár. Az erkölcsi kárról, a lelki sérülésekről azonban keveset beszélünk: a poszttraumás stresszben felnövő generációról, az állandó készenlét okozta stresszről és az ezekből fakadó következményekről.

Izrael a támadásokra reagálva 350 válasz-légicsapást mért gázai terror-célpontokra. A lubavicsi Rebbe, Menáchem Mendel Schneerson rabbi mindig nagyon határozottan kiállt amellett, hogy Izraelnek mindennekfelett biztosítani kell a területeit és a lakosságának biztonságát: „Amikor zsidó életek vannak veszélyben, akkor az embernek nem mások véleményét kell kikérni” – mondta 1978-ban.

Mígezeket a sorokat írom, Izraelben Jom hazikaron van – a háborúban elesettekre és a terrorizmus áldozataira emlékszünk. Ma négy-

gyel több áldozatra, mint a múlt héten. De holnap Izrael állam függetlenségének 71. évfordulóját köszöntjük és vele mindazokat, akik az életük árán védelmezik.

Fontos tudni, hogy mi is segíthetünk abban, hogy az izraeliek biztonságban élhessenek. Ahogy a lubavicsi Rebbe tanította: a fizikai biztonságunk szoros összeköttetésben áll a spirituális biztonságunkkal, és hasonló veszteségben mindig hangsúlyozta, hogy a zsidó nép által tett micvák visszahatnak Izrael földjének biztonságára. A férfiakat tfilin rakásra, a nőket a sábiti gyertyagyújtásra biztatta. Azt tanította, hogy otthonainkat spirituálisan védő kóser mezuzák őrzik Izrael földjét is. Arra buzdított, hogy imáinkkal, zsoltármondással, adományokkal erősítsük meg a biztonságunkat.

Újra sábaton Ráckeven!

Ha egy igazi sábesz keretében emlékezetes hétvégét szeretnél kellemes környezetben, jó társaságban, családi hangulatban eltölteni, akkor Ráckeve a legjobb választás. A négycsillagos wellness hotel, a felejthetetlen sábiti hangulat, az érdekes előadások és gyerekprogramok egyszerre adnak kikapcsolódást testnek és léleknek.

Téma: Izrael – Minden, amit a Szentföldről tudni kell

Időpont: május 17-19.

Részvételi díj: 15 000 Ft felnőtteknek, 10 000 Ft diákoknak, 6 éves korig ingyenes (az ár pénztől vasárnapig értendő)

Helyszín: Duna Relax & Event Hotel****

(Ráckeve, Dömsödi út 1.)

Jelentkezés és további információ: 268-0183 vagy a posta@zsido.com címen.

Elindult a jelentkezés az AlefKids nyári napközis táborára

Sun & Fun nyári angol napközis 2019. augusztus 5-30.

Ne csak tanulj, beszélj is angolul!

Az AlefKids minőségi gyermekprogramjai nyáron sem szünetelnek!

Nyári angol nyelvű napközis indítunk Óbudán **2019. augusztus 5-30.** között szakképzett pedagógusok, angol anyanyelvi tanár vezetésével. Akár egy hétre is jelentkezhetsz!

Jelentkezés: május 31-ig

10% kedvezmény!

Teljes hónap: 126.000 Ft

Egy tetszőleges hét: 45.000 Ft

Május 31. után jelentkezőknek: Egy hónap: 140.000 Ft

Egy tetszőleges hét: 50.000 Ft

Jelentkezz most!

alefkids@gmail.com

www.alefkids.hu

+36305451864

Hetiszakasz

A mindennapi zsidó élet

Hetiszakaszunkban – *Ködösím* (3Mózes 19-20.) – a mindennapi élet zsidó vetületének megszentelt volta a téma, és a Tóra részletesen kifejti az elvet, miszerint ez a „szentség” a Tóra parancsolatainak szigorú betartásában és a zsidó különállás – a népektől való elkülönülés –

konzekvens megőrzésében merül ki. „És elkülönítetek benneteket a népektől, hogy az enyéim legyetek” – mondja a Tóra. Bölcsseink hozzáteszik: „Ha elkülönültök a népektől – az enyém vagytok. Ha nem – akkor odaadlak Nebuchadnecárnak és társainak”! (*Torát Kohánim* 10.)

Zsidó híradó

Föld napja a Bét Menáchemben

Játékos, környezetvédelemhez kapcsolódó vetélkedővel emlékeztek meg a Föld napjáról a Bét Menáchemben.

A program egyik szervezője, *Farkas Krisztina*, az iskola igazgatóhelyettese kérdésünkre elmondta, hogy habár év közben is sok szó esik a környezetvédelemről, egy ilyen, a hétköznapoktól nagyon eltérő rendezvény jobban ráirányítja a figyelmet a témára: „Fontos, hogy tudatosan figyeljenek a gyerekek a környezetükre, ezt igyekszünk kihangsúlyozni ezen a napon.”

A programot az igazgatóhelyettes és *Végh-Varsányi Viktória* tanárnő úgy állították össze, hogy észrevétlenül egy sor fontos kompetenciát is fejlesszenek, mint a csapat-

munka, a szem-kéz koordináció vagy éppen a szókinccs bővítése. „A csapatokat bolygók képével sorsoltuk ki, így véletlenszerűen álltak össze különböző korosztályú gyerekekből” – ez így nemcsak igazságos, hanem erősíti is a diákok közötti kapcsolatot, hangsúlyozta az igazgatóhelyettes. A játékba bevonták az iskola interaktív tábláit is, amit a hétköznapokban is gyakran használnak az oktatók.

A program részeként *Ladányi Anna* és *Györfi Zsuzsa* természetismeret tanárok környezetismereti versenyt hirdettek.

„Számomra nagyon fontos a környezetvédelem, jó, hogy az iskolában is hallanak róla, nem csak otthon” – mondta el egy édesanya.

A Tóra lényegi tanítása

Eheti tórai szakaszunkban, a *Ködösím*ban (3Mózes 16-20.) olvashatjuk a Tóra egyik legfontosabb rendelkezését: „szeresd a szomszédod úgy, ahogy te magadat,” mely utasítás tulajdonképpen a felebaráti szeretet alapját képezi. A felebaráti szeretetről mondta Akiva rabbi, hogy az a Tóra egyik alapvetése. Alapvetés, mivel többé-kevésbé a Tóra felét lefedi: mindazokat a törvényeket, amelyek az emberek társas viszonyát hivatottak keretek közé szorítani.

Mi a helyzet azonban azokkal a törvényekkel, amelyek az ember-Isten kapcsolatot szabályozzák?

Snéor Zálmán rabbi, a Chábád haszidizmus megalapítója mondta, hogy az egész Tórának nem más a célja, mint hogy az anyagi-ságba és a fizikai örömeibe merülés helyett a lélek igazságaira érzékenyítsen bennünket. Az emberek és az Isten közötti kapcsolat szabályozó parancsolatoknak tehát az a szerepük hogy az élet materiális aspektusait is istenivel töltsék meg. Abban segítenek, hogy áttörjük a külsőségek képezte gátakat, és kapcsolódjunk a dolgok lényegét átjáró istenihez.

Ez az elv drámaian hat arra is, ahogyan a többi embert látjuk. Fizikai értelemben ugyanis, bár elkülönülünk egymástól, lélekben egységet képezünk. Minél érzékenyebbek vagyunk erre az emberek közötti egységre, annál hívebben teljesítjük be a Tóra egészének rendeltetését. A tétel megfordítva is igaz: minél hűségesebben teljesítjük a Tóra által előírt követelményeket, annál közelebb tudunk kerülni a másik iránt érzett őszinte szeretethez.

Ezt az elvet fejti ki Hillel is *Az atyák bölcs* tanításaiban fellelhető tanításában. Ebben azt tanítja, hogy legyünk olyanok, mint Áron tanítványai, és szeressünk mindent, ami körülvesz bennünket, valamint arra, hogy vonjuk őket közelebb a Tórához. Ennek teljesítésével pedig két dolgot biztosíthatunk egyszerre: az emberek közötti béke és szeretet megteremtését, valamint az emberiség és az Isten közötti harmonikus kapcsolat lefektetését.

Kovács Jichak rabbinövendék
cikke *Tali Loewenthal* írása
nyomán

A TETT A LÉNYEG

EMIH technikai szám: 1287

Egyházi 1%

www.zsido.com

Ételosztás
Felvonulási tér, Budapest
2015

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás;

9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*;

19.40 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Vasárnap-csütörtök:

8.00 Reggeli ima

20.00 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)

Péntek:

19.30 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15 Hetiszakasz

a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Hétfő-péntek (munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 18.00 Tanulás

18.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,

majd *Kidus*

Péntek: 18.00 Tanulás;

Faith Áser rabbi előadása;

19.00 Szombatfogadás, *Kidus*

Velem és a Rebbével történt Az együttérzés csodája

Holokauszt-túlélők gyermeke vagyok. A szüleim a felszabadulás után találkoztak egymással, és Bécsben telepedtek le. Négy évvel később azonban, az Ausztriában tapasztalt antiszemitizmus hatására, az Egyesült Államokba vándoroltak és Clevelandban, majd Monsey-ban kezdtek új életet.

1967-ben, amikor én 16, anyám pedig 42 éves volt, az orvosok emlőrákot diagnosztizáltak nála. Abban az időben elég vad gyerek voltam, ezért anyám arra kért, hogy iratkozzam be egy tanévre egy izraeli jesivába, hát ha az jó hatással lesz rám. Anyámért bármit hajlandó voltam megtenni, ezért elutaztam, és Keren Bejávneban kezdtem tanulni. Nagy hatással volt rám az intenzív tanulás. Közeleli kapcsolatot alakítottam ki a jesiva vezetőjével, Chájim Goldvicht rabbiával, aki, amikor később az Egyesült Államokba költözött, megkért, hogy legyek a sofőrje.

1969-ben megkérdezte, elvinném-e a Lubavicsi Rebbéhez. „Természetesen. Hánykor legyek Önnél?” – kérdeztem. Kiderült, hogy hajnali kettőre beszéltek meg a találkozót. Erre nem számítottam, de mivel ígéretet tettem, elmentem a rabbiért. Amíg ő a Rebbével beszélt, én kint várakoztam.

Ebben az időben anyám állapota válságosra fordult. Az egyik orvosa egy radikális műtéti beavatkozást javasolt, a másik pedig erős sugárterápiát. Egyik orvos sem látott sok reményt a gyógyulásra. A szüleim tanácsatlanok voltak. Arra gondoltam, megpróbálom a Rebbe tanácsát kérni. Amikor már búcsúzott Goldvicht rabbitól, odaléptem hozzá. Arra számítottam, hogy mivel hajnali fél négy van, elutasít, de így szólt: „Kérem, jöjjen csak bel!”

A Rebbe kérte, hogy számoljak be részletesen anyám állapotáról. Kiderült, hogy ismeri mindkét kezelőorvost. Amikor meghallotta a borús kilátásokat, nagyon együttérzővé vált és megpróbált felkészíteni a legrosszabbra. Egy szóval sem mondta, hogy csoda fog történni. Nagyon reálisan látta a dolgokat és nem próbált hamis reményeket kelteni. Ezt nagyra értékeltem. Úgy éreztem, hogy ő a legbölcsebb ember a világon. Búcsúzáskor megkért, hogy tájékoztassam a fejleményekről. Én egy

18 évesre jellemző szemtelenséggel vissza-kérdeztem: „Ezt most csak úgy mondja, vagy tényleg várja a beszámolómat?”

A Rebbe így felelt: „Sohasem mondom olyat, amit nem gondolok komolyan”.

Miután édesanyám elhunyt, ismét ellátogattam a Rebbéhez. Őszinte voltam vele:

Charles Samuel Ramat a gyógyszerfejlesztéssel foglalkozó Neurotrop BioScience vállalat társelnöke. Az interjú 2016 áprilisában készült.

„Nem igazán hiszek már. Szeretem a zsidóságot, szeretem a szertartásokat, de valójában nem képezik már az életem részét” – mondtam el neki. „Azt kérdezte: „Tartja-e a kóserságot? Tesz-e még tfilint? Megtartja-e a szombatot?”

„Nem” – feleltem őszintén. A Rebbe ekkor a következőt kérdezte: „Ha megkérném, hogy egyvalamit tegyen meg nekem feltétel nélkül, megígérné, hogy megteszi?”

„Igen” – feleltem.

„Beleegyezik, hogy a feleségével együtt minden péntek este meggyújtják a szombati gyertyákat?”

Ettől a naptól fogva egyetlen alkalommal sem mulasztottuk el fellobbantani a szombati fényeket. Amikor a gyermekeink tinédzserkorba léptek, péntek este soha nem mentek el bulizni. Én is mindig otthon voltam időben.

Bár a szombati gyertyagyújtás egyszerű micvának tűnhet, a mi életünket megváltoztatta. Számomra ez jelentette a Rebbe zsenialitását. Kérhette volna, hogy tartsam be a Tóra összes törvényét. Talán megpróbáltam volna, de nem tartott volna sokáig. Ez az egyetlen micva azonban a zsidóság kötelékében tartotta a családomat.

Charles Samuel Ramat

Heti útravaló az omerszámláláshoz

Ahogy a tavalyi évben, idén is hétről hétre nyújtunk olvasóinknak egy rövid inspirációt az omer idejére. A zsido.com oldalon nap mint nap elolvashatják az idézetek teljes verzióját is.

Negyedik hét: necách – kitarás

A kitarás és az ambíció a határozottság és a szívósság keveréke. Szerepel benne türelem, állhatatosság és kurázsia. A kitarás azt is jelenti, hogy készen állunk harcolni azért, amiben hiszünk, és végigvinni azt. Ilyesfajta elköteleződés nélkül minden vállalat lapos és üres marad.

22. nap (3 hét és 1 nap): a kitarás kedvessége (*cheszed sebenecách*)

Ahhoz, hogy valami kitarson, szeretetnek kell lennie. A nyers kitarás durva és agresszív formában is megmutatkozhat, ami aláássa a másokkal való együttműködés lehetőségét.

23. nap (3 hét és 2 nap): fegyelmeztség a kitarásban (*gvurá sebenecách*)

A kitarást produktív célok elérése felé kell irányítanunk és konstruktív ódon kell kifejeződnie.

24. nap (3 hét és 3 nap): együttérzés a kitarásban (*tiferet sebenecách*)

A kitarásban felfedezhető együttérzés a kitarás legjobb oldalát tükrözi: azt az állhatatos elköteleződést, mellyel a másik ember növekedését segíthetjük. Az együttérzés nélküli kitarás önző és tévutakra vezet.

25. nap (3 hét és 4 nap): a kitarás kitarása (*necách sebenecách*)

Mindenkinek van akarata és eltökéltsége. Sokkal többet vagyunk képesek megcsinálni és elviselni, mint azt képzeljük, és a lehető leginkább embert próbáló körülmények között is fenn tudunk maradni.

26. nap (3 hét és 5 nap): alázatosság a kitarásban (*hod sebenecách*)

A kitarás alázatossága annak a szerény beismerése és elismerése, hogy a kitarás és fennmaradás lehetősége az Istentől származó lélekből ered. Ez az alázatosság intenzívebbé teszi a kitarást

27. nap (3 hét és 6 nap): kötődés a kitarásban (*jeszod sebenecách*)

A kötődés a kitarás nélkülözhetetlen összetevője. Kifejezi eltántoríthatatlan elkötelezettségünket ahhoz, akihez vagy amire kötődünk.

28. nap (4 hét): a kitarás szuverenitása (*málchut sebenecách*)

A megelőző hat nap hat minőségét magába foglaló kitarás az emberi lélek nagysága előtti tisztelgés. Az omerszámlálás negyedik hetének végén ennek fényében vizsgáljuk meg önmagunkat és kvalitásainkat.

Kóser konyha

Spagetti kókusztejes gombamártásban

Párve

Tojásmentes

1 fej hagyma

3 gerezd fokhagyma

2 doboz konzerv gomba

Egy kevés olaj

Só, bors, őrölt koriander, izlés szerint

Néhány ek. felaprított petrezselyem

300 ml kókusztejszín (tejes változathoz főzőtejszínt is használhatunk)

Spagetti vagy makaróni tészta, izlés szerinti mennyiségben, sós vízben kifőzve

A hagymát felaprítjuk, a fokhagymát összetörjük, és kevés olajon üvegesre pároljuk. A petrezselymet beaztatjuk, majd miután megbizonyosodtunk arról, hogy nincsen rajta bogár, felaprítjuk. A gombát egy kevés lével a hagymához adjuk (levének nagy részét félretehethetjük, levesekhez kiváló ízesítő), hozzáadjuk a fűszereket, és összeforraljuk. Néhány perc forrás után a gombát lehúzzuk a tűzről, belekeverjük a kókusztejszínt, és lassú tűzön megmelegítjük (de nem forraljuk). Eközben kifőzzük a tésztát, ha elkészült, leszűrjük, és a mártással jól összekeverve azonnal tálaljuk. Tejes változathoz a kókusztejet helyettesíthetjük főzőtejszínnel is.

Kulturális különbség: hogyan tegyünk le egy zsidó könyvet?

A zsidóságban vannak szent tárgyak, amiket az emel ki a hétköznapi tárgyak sorából, hogy funkciójuk Istenhez kapcsolja őket. Olyan tárgyak ezek, amiket az istenszolgálathoz használunk kizárólag (lásd *A rabbi válaszol* 1. kötet 40. és 43. fejezet). Különösen szentek azok a tárgyak, amelyekben kézzel írt szöveg is van. Ilyen pl. a Tóra-tekercs, amire *Mózes öt könyvét* írtak vagy a tfilin, amiben négy pergamenre írt bibliai vers található.

A Tóra-tekercs meg kell tisztelni többek között azzal, hogy nem csak simán letesszük egy asztalra, hanem van egy neki kijelölt helye. Ezért van a zsinagógákban Tóra-szekrény, az *áron hákodes*, amiben tartják a Tóra-tekercs (Sulchán áruach JD 282:1., *Talmudic Encyclopedia* [héber] 2. kötet 180-182. oldal). Ezen kívül a tiszteltetés jeleként felállunk, amikor körbeviszik a Tórát a zsinagógában (SÁ uo. 2.). Nagyon komoly baj, ha, Isten őrizz, egy Tóra vagy egy tfilin leesik a földre. Ilyenkor bűjtölni kell: tfilin esetében annak, aki leejtette, a Tóra esetében akár az egész közösségnek, mindenkinek, aki jelen volt és látta a szomorú esetet (lásd *Mágén Ávrahám* 44:4., *Divré Chájim* responsum 1. kötet JD 59. fejezet).

A nyomtatott szent könyveket is meg kell tisztelni, legyen az imakönyv, Biblia vagy Talmud (*Turé záháv* JD 271:8.; *Hásézéfer böháláchá* 9:1.). Ha egy ilyen könyv esik le, akkor gyorsan fel kell emelni, és szokás megcsókolni, hogy „kárpótoljuk a szegényért” (*Bét lechem Jehudá* JD 282:6.; *Áruach hásulchán* uo. 11.).

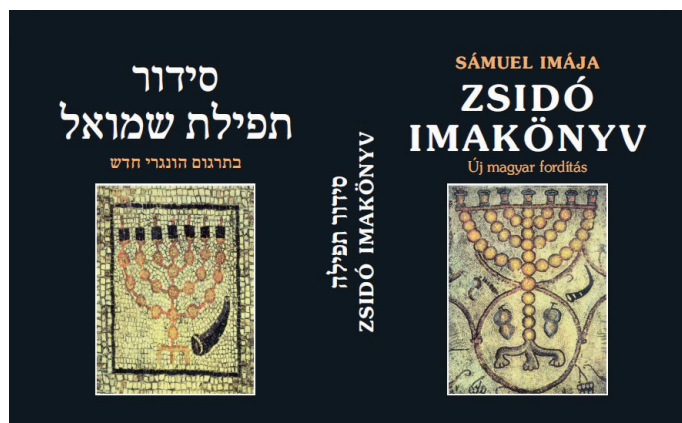
Az askenázi szokás az, hogy ilyen könyvet nem tesznek le lefelé fordítva, mindig úgy helyezik, hogy a címlapja nézzen felfelé (valószínűleg a SÁ uo. 5. RöMÁ alapján, lásd Rófiél Tsaban: *Nefes chájá* 1. kötet 119-120. oldal). Éppen ezért, amikor elindítottam az új magyar fordítású imakönyvsorozatot, akkor magyar és héber címlapot is terveztem a könyveknek: a tudnivalók és a tanul-

mányok balról jobbra haladva olvashatóak, míg maga az imakönyv jobbról balra, így nem lehet fordítva letenni a könyvet.

Jichák Rassabi, Izraelben élő jemeni rabbi könyvében (*Sulchán áruach hámojúcár* 5. kötet 195-196. oldal) olvastam, hogy náluk Jemenben ennek nem volt hagyománya. Szerinte Európában azért alakult ki ez a szokás, mert a héberül írt könyvek fordítva lapozódnak, mint a latin- vagy cirillbetűsek. Ezért már a lehelyezéssel is lehetett jelezni, hogy zsidó vagy nem-zsidó könyvről van-e szó. Jemenben ezzel szemben az arabul írt könyvek ugyanúgy lapozódtak, mint a héber betűsek, így ezzel nem lehetett megkülönböztetni őket, nem volt jelentősége, hogy milyen irányba rakták le őket.

Eheti törökországi utamon tapasztaltam meg először ezt a különbséget a valóságban. Egy rabbikonferencián vettem részt, melyre 40 országból érkeztek lubavicsi rabbik Isztambulba, aminek keretén belül *Jichák Haleva* törökországi főrabbi reggelire hívta meg a résztvevőket. Ahogy a reggelinél mellette ültem, észrevettem, hogy Haleva rabbi mellett van egy könyvecske, ami úgy volt letéve, mintha balról jobbra lapozódna. Amikor felkérték, hogy mondjon köszöntőt az egybegyűlteknél és felemelte a könyvet, rájöttem, hogy az egy *Chumás* (nyomtatott Tóra). Ekkor értettem meg, hogy semelyik jobbról balra haladó írást használó országban nem alakult ki a könyv letételének Európában elterjedt hagyománya a fentiek miatt. (Tudni kell, hogy a török írás csak 1928 óta használja a latin betűket, korábban jobbról balra haladó írásuk volt.)

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,
Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

